

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6 Şubat 2023 tarihinde Maraş merkezli olarak meydana gelen depremler, afetlerin kaçınılmaz bir doğa olayı olmaktan çıkarılıp rant odaklı imar politikaları, denetimsiz yapılaşma ve kamusal sorumluluğun terk edilmesi sonucu kitlesel can kayıplarına dönüştüğünü açık biçimde ortaya koymuştur. Bu süreçte özellikle imar affi uygulamalarıyla yaşamı doğrudan tehdit eden yapıların yasallaştırılması, yaşam hakkının ihlal edilmesine yol açmış, yaşanan yıkımın siyasal nedenleri görünmez kılınmıştır. Bu bağlamda depremde etkilenen illerde imar affi politikalarının yarattığı sonuçların ve bu politikaların can kayıplarındaki rolünün tüm boyutlarıyla ortaya konulması, sorumluların açığa çıkarılması ve benzer felaketlerin önlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Hüseyin OLAN

Bitlis Milletvekili

GEREKÇE

6 Şubat 2023 tarihinde Maraş merkezli olarak meydana gelen ve 11 ilin etkilendiği depremler, Türkiye halkları için yalnızca bir afet değil; kamunun afetlere hazırlık, risk azaltma ve kamusal sorumluluk kapasitesinin çöküşünü gözler önüne seren tarihsel bir kırılma anı olmuştur. Pazarcık merkezli 7,7 büyüklüğündeki depremin ardından Elbistan merkezli 7,6 büyüklüğünde ikinci bir depremin yaşanması, yıkımı katlayarak on binlerce insanın yaşamını yitirdiği, milyonlarca insanın yerinden edildiği büyük bir toplumsal felakete yol açmıştır.

Türkiye'de niteliksiz ve kaçak yapı stoku, yanlış yer seçimi ve planlama kararları, imar afları, yoksulluk ve güvencesizlik ile birlikte afet bilincinin ve kamusal denetimin bilinçli biçimde zayıflatılması nedeniyle depremler bir doğa olayı olmaktan çıkmakta; kitlesel ölümlerle sonuçlanan bir insanlık trajedisine dönüşmektedir. Bu tablo, depremin kaçınılmazlığına değil, siyasal ve yönetsel tercihlerle üretilmiş bir yıkıma işaret etmektedir.

Kurumsallaşmış rant rejimiyle şekillenen şehircilik anlayışı ise afet ve imar politikalarının birbirinden kopuk ele alınmasına yol açmış; yaşam hakkı, piyasa mantığı ve kısa

vadeli çıkar hesapları karşısında yok sayılmıştır. Kentler, güvenli yaşam alanları olarak değil, sermaye birikiminin araçları olarak tasarlanmış; bu yaklaşım afet risklerini derinleştirmiştir.

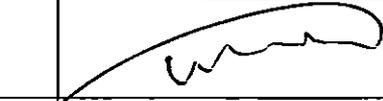
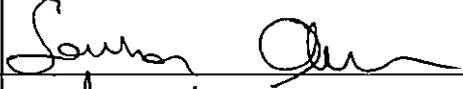
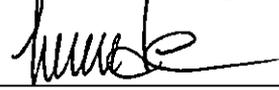
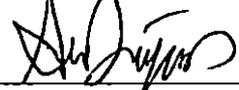
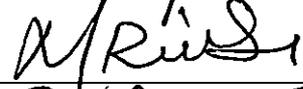
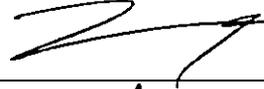
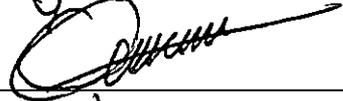
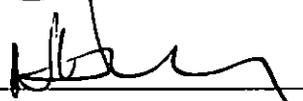
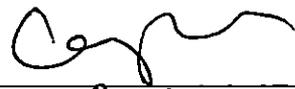
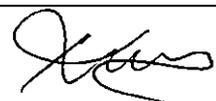
Cumhuriyet tarihi boyunca yaşanan büyük depremler, yapı denetimi ve risk azaltma politikalarının hayata geçirilmesi için yeterli deneyimi sunmuş olmasına rağmen, iktidarlar kalıcı ve bütüncül çözümler yerine geçici ve popülist yaklaşımları tercih etmiştir. Türkiye’de afet yönetimi, önleyici ve koruyucu bir kamusal politika olmaktan çıkarılarak arama-kurtarma faaliyetleri, yardım paketleri ve yeniden inşa süreçlerine indirgenmiştir. Türkiye nüfusunun yaklaşık %71’inin afet riski altında yaşadığı; onlarca il ve ilçenin diri fay hatları üzerinde ya da yakınında bulunduğu bilimsel çalışmalar sonucunda açığa çıkmış olmasına rağmen, bu gerçeklikler iktidar tarafından görmezden gelinmiştir. Bilimsel şehircilik ilkeleri esas alınmak yerine, imar afları yoluyla riskli yapılaşma kalıcı hale getirilmiş; toplumsal risk bilinçli biçimde büyütülmüştür. İmar affi politikaları, bir sorun alanını çözmekten ziyade deprem gerçeğini inkâr eden ve ölümü olağanlaştıran bir yönetim anlayışının parçası haline gelmiştir. Kamusal sorumluluğun piyasaya devredildiği bu yaklaşımın bedelini başta yoksullar olmak üzere toplumun geniş kesimleri tarafından canlarıyla ödenmiştir.

2018 yılında yapılan düzenlemeyle milyonlarca yapı için yapı kayıt belgesi verilmiş; deprem bölgesinde yer alan yüz binlerce riskli yapı bu yolla yasallaştırılmıştır. Seçim dönemlerinde “müjde” olarak sunulan bu politikalar, güvenli kentler inşa edilmesinin önünde ciddi bir engel oluşturmuş; bilim insanlarının ve meslek örgütlerinin tüm uyarıları sistematik biçimde görmezden gelinmiştir. Bu tercih, yaşam hakkının korunması yerine sermaye birikimi ve seçim kaygılarının esas alındığını açıkça ortaya koymuştur.

Deprem felaketi, iktidarın deprem öncesinde almadığı önlemlerin ve deprem sonrasında da üstlenmediği kamusal sorumluluğun ağır ve geri dönülmez sonucudur. Yaşanan yıkım, ihmaller zincirinin ve bilinçli politik tercihlerinin toplumsal bir bilançosu niteliğindedir.

Üzerinden geçen üç yıla rağmen imar affi politikalarının yarattığı sonuçların hâlâ kapsamlı ve bütünlüklü biçimde araştırılmamış olması, bu sorumluluğun siyasal düzeyde de üstlenilmediğini göstermektedir. Oysa yaşanan felaket, bu uygulamaların yalnızca hukuki değil, doğrudan yaşamsal sonuçlar doğurduğunu açıkça ortaya koymuştur.

Bu bağlamda; 6 Şubat 2023 tarihinde Maraş merkezli olarak meydana gelen depremden etkilenen illerde imar affi politikalarının yarattığı sonuçların ve bu politikaların can kayıplarındaki rolünün tüm boyutlarıyla ortaya konulması, sorumluların açığa çıkarılması ve benzer felaketlerin önlenmesi amacıyla bir meclis araştırma komisyonunun kurulması elzemdir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10			
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	